	REHBER	Doküman No:	AKR-Pr01-Rh-004-Rv00
	Helal Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarına Yönelik Tanık Denetimi Uygulama Rehberi	Yayın Tarihi:	16.09.2019
		Revizyon Tarihi/No:	16.09.2019/Rv00
		Sayfa No:	1/6

1. AMAÇ VE KAPSAM

Bu rehberin amacı, Helal Uygunluk Değerlendirme Kuruluşu (HUDK) tarafından helal akreditasyon kapsamı dâhilinde yürütülen uygunluk değerlendirme faaliyetlerinin Helal Akreditasyon Kurumu (HAK) tarafından gözlemlenmesini içeren tanık denetimine ait usul ve esasları belirlemektir.

HUDK'dan uygunluk değerlendirme hizmeti talep eden müşteri firmaların, yine HUDK tarafından tetkik edilmesi esnasında HAK'ın tanık denetimi gerçekleştirmesi aşağıda verilen kapsamlara yöneliktir:

- 1- HUDK'nın uygunluk değerlendirme programlarının ve prosedürlerinin etkin ve tarafsızca uygulandığının sahada doğrulanması
- 2- HUDK tarafından müşteri firmalara HAK'tan akredite olduğu kapsamlarda uygunluk değerlendirme hizmeti verilip verilmediğinin belirlenmesi
- 3- HUDK tetkikçilerinin yeterliliğinin uygunluk değerlendirme şartlarına, OIC/SMIIC standartlarına ve ilgili diğer dokümanlarda belirtilmiş kurallara riayet edip etmediğinin gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi
- 4- HUDK'nın akredite olduğu kapsamdaki uygulama yeterliliğinin temsili bir örneğinin elde edilmesi

2. TANIMLAR VE KISALTMALAR

Baş Denetçi: Görevlendirildiği helal akreditasyon denetiminde bütün işleyişten ve denetim ekibinden sorumlu olan denetçidir.

Bildirimli Tanık Denetimi: HUDK'nın akreditasyon kapsamı dâhilinde yürütülen helal uygunluk değerlendirme faaliyetlerinin HAK tarafından HUDK müşterisinin sahasında, HUDK'ya önceden haber vererek gözlemlenmesidir.

Bildirimsiz Tanık Denetimi: HUDK'nın akreditasyon kapsamı dâhilinde yürütülen helal uygunluk değerlendirme faaliyetlerinin HAK tarafından HUDK'ya önceden haber verilmeden planlanması, organize edilmesi ve akabinde HUDK müşterisinin sahasında gözlemlenmesidir.

Denetçi: HAK tarafından belirli bir helal uygunluk değerlendirme kuruluşunu bireysel olarak veya bir ekibin parçası olarak denetlemek üzere görevlendirilmiş kişidir.

Gözetim: Akredite edilmiş HUDK'nın akreditasyon şartlarını yerine getirmeye devam ettiğinin takibini içeren denetim faaliyetleridir.

Helal Uygunluk Değerlendirme Kuruluşu (HUDK): Ulusal ve uluslararası kabul görmüş teknik kriterlere göre helal uygunluk değerlendirme faaliyeti gösteren kuruluştur.

Müşteri Kuruluş: HUDK tarafından helal akreditasyon kapsamında belgelendirilen firmadır.

Ofis Denetimi: Başvuruda bulunan HUDK'nın helal akreditasyon talebinde bulunduğu kapsamda, yönetim sistemi ve teknik yeterliliğinin akreditasyona esas alınan uluslararası

Hazırlayan: Helal Akreditasyon Dairesi
Başkanlığı

Onaylayan: HAK Yönetim Kurulu

	REHBER	Doküman No:	AKR-Pr01-Rh-004-Rv00
	Helal Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarına Yönelik Tanık Denetimi Uygulama Rehberi	Yayın Tarihi:	16.09.2019
		Revizyon Tarihi/No:	16.09.2019/Rv00
		Sayfa No:	2/6

standartlar (OIC/SMIIC standartları) ile tamamlayıcı kriterleri ihtiva eden dokümanların (HAK rehberleri, yasal mevzuat vb.) gerekliliklerinin yerine getirilip getirilmediğinin ve mevcut yönetim sisteminin sürdürülebilir olup olmadığının tespit edilmesidir.

Proje Koordinatörü: Helal Akreditasyon Dairesi Başkanlığı tarafından görevlendirilen, akreditasyon faaliyetlerinin her aşamasında akreditasyon başvurusunda bulunan veya akredite edilmiş kuruluşla her türlü teknik ve idari irtibat, koordinasyon ve sekretarya işlemlerinden sorumlu HAK bünyesinde çalışan teknik personeldir.

Tanık denetimi: HUDK tarafından akreditasyon kapsamı dâhilinde yürütülen helal uygunluk değerlendirme faaliyetlerinin HAK tarafından HUDK müşterisinin sahasında gözlemlenmesidir.

Tetkikçi: HUDK tarafından belirli bir müşteri kuruluşu bireysel olarak veya bir ekibin parçası olarak tetkik etmek üzere görevlendirilmiş olan yetkin kişidir.

Uygunluk Denetimi: Denetim ekibinin oluşturulması aşamasından başlanarak, doküman kontrol, gerekliyse ön denetim, ofis denetimi ve tanık denetimi ile söz konusu denetimlerin bulgularının raporlanmasını içeren süreçtir.

3. UYGULAMA ESASLARI

3.1.Genel Kurallar

Tanık denetimi, HUDK'dan uygunluk değerlendirme hizmeti alan (örneğin belgelendirilen) müşteri kuruluşun sahasında yapılır.

HAK, HUDK tetkik ekibi tarafından gerçekleştirilen tetkike tanıklık ederken herhangi bir müdahalede bulunmaz, herhangi bir yönlendirme yapmaz.

Tanık denetimleri 2 türlü tertip edilebilir: HUDK'ya haber vererek (bildirimli) veya haber vermeyerek (bildirimsiz).

Bildirimli tanık denetimi; ilk akreditasyon, gözetim, kapsam genişletme ve yenileme denetimlerinde akreditasyon talep edilen/akredite olunan her bir helal akreditasyon programı için bu rehberde yer alan kurallara göre yapılır.

HUDK ile ortaklaşa planlama olmadan, HAK'ın bizzat kendisinin seçeceği müşteri firma tetkikinin gözlemlenmesi anlamına gelen bildirimsiz tanık denetimi ise kural olarak ilk akreditasyon denetimi hariç diğer tüm denetim süreçlerinde uygulanabilir.

HAK, her bir helal akreditasyon çevrimi için akreditasyon talep eden/akredite olan HUDK'ya yönelik denetim programı ve planlarında tanık denetimine ilişkin detaylara da yer verir. Kural olarak akreditasyon çevrimi boyunca her yıl için en az bir (1) bildirimli tanık denetimi, her iki (2) yılda da en az bir (1) bildirimsiz tanık denetimi yapılır.

Hazırlayan: Helal Akreditasyon Dairesi Başkanlığı

Onaylayan: HAK Yönetim Kurulu

	REHBER	Doküman No:	AKR-Pr01-Rh-004-Rv00
	Helal Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarına Yönelik Tanık Denetimi Uygulama Rehberi	Yayın Tarihi:	16.09.2019
		Revizyon Tarihi/No:	16.09.2019/Rv00
		Sayfa No:	3/6

HAK, HUDK'nın hangi tetkiklerine tanıklık edileceğine karar verirken aşağıda yer alan hususları dikkate alır:

- a) Helal belgeli müşteri kuruluşların yönetim sisteminin hedeflenen sonuçlarını karşılayabilme kabiliyetini etkileyebilecek proses karmaşıklığı veya bu kuruluşların tabi olduğu mevzuat şartları
- b) Helal belgeli müşteri kuruluşların tabi olduğu mevzuat şartları
- c) Helal belgeli müşteri kuruluşlara uygulanacak tetkik metotları (birleşik tetkikler, entegre tetkikler, çoklu saha tetkikleri vb.)
- d) Helal belgeli müşteri kuruluşlara ilişkin ilgili taraflardan gelen şikâyet ve geri bildirimler
- e) HUDK'ya ilişkin ilgili taraflardan gelen şikâyet ve geri bildirimler
- f) HUDK'nın iç tetkik çıktıları
- g) HUDK'nın iş süreçleri, genel faaliyet kapsam ve ölçeğinde meydana gelen değişiklikler (faaliyet alanının genişlemesi, tesis ve personel artırımı vb.)
- h) HUDK'nın akredite olduğu her bir kapsamda uygunluk değerlendirme hizmeti sunduğu müşteri kuruluş sayısı
- i) HUDK'ya yönelik daha önce gerçekleştirilen ofis, tanık ve takip denetimlerinin sonuçları
- j) HUDK'nın her bir yönetim sisteminde verdiği belge sayısı
- k) HUDK'nın toplam tetkikçi sayısı ve niteliği
- l) HUDK'nın müşterilerine yönelik tetkiklerinin gerçekleştirildiği ülkeler, bölgeler ve şehirler
- m) HUDK'nın diğer akreditasyon alanlarından gelen tecrübesi
- n) HUDK'nın operasyonlarını yönetebilme kabiliyetine dair geçmiş dönemde HAK tarafından yapılan değerlendirmeler

Daha önce tanık denetiminden geçmiş bir müşteri kuruluşta, zaruret olmadığı müddetçe, aynı çevrim içerisinde ikinci bir tanık denetimi gerçekleştirilmez. Bu yönde karar alma durumu HAK'ın tasarrufundadır¹.

Belirli bir kapsam/kategoride daha önce gözlemlenen tetkik ekibi üyelerinin tekrar aynı kapsam/kategoride izlenmemesi esastır. Zorunlu durumlarda bu kuralın dışına çıkılması HAK'ın tasarrufundadır.

Tetkik edilen müşteri kuruluşu ait dokümantasyona ve kayıtlara HAK denetçileri de talep etmeleri durumunda HUDK tetkikçileri vasıtasıyla erişim sağlar.

3.2.HUDK Yükümlülükleri

¹ Tanık denetimine konu olan yönetim sistemi standardının ve tetkik ekibinin farklı olması durumunda bu kurala istisna getirilebilir ve aynı müşteride ikinci bir tanık denetimi gerçekleştirilebilir. Benzer şekilde, akreditasyon talep eden/akredite olmuş kuruluşun uygunluk değerlendirme hizmeti sunduğu müşteri firma sayısının kısıtlı olması durumunda da bu kurala istisna getirilebilir.

Hazırlayan: Helal Akreditasyon Dairesi
Başkanlığı

Onaylayan: HAK Yönetim Kurulu

	REHBER	Doküman No:	AKR-Pr01-Rh-004-Rv00
	Helal Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarına Yönelik Tanık Denetimi Uygulama Rehberi	Yayın Tarihi:	16.09.2019
		Revizyon Tarihi/No:	16.09.2019/Rv00
		Sayfa No:	4/6

HAK'tan **ilk defa** akredite olacak HUDK'lar, "Doküman Kabulü ve Kontrolü" aşamasında bir (1) ay içerisinde yapacağı planlanmış ve teyit edilmiş tetkiklerinin (tarih, yer, tetkik ekibinin kimlerden oluştuğu, tetkik tipi ve kapsamı, vs.) yer aldığı tetkik listesini güncel personel listesiyle beraber (statü, sorumlu oldukları proses vb. bilgileri içerecek şekilde) HAK'a bildirir.

İlk akreditasyon denetimi öncesi tetkik listesini göndermeyen helal uygunluk değerlendirme kuruluşlarına tanık denetimi gerçekleştirilemeyeceğinden, akreditasyon başvurusu olumsuz sonuçlandırılır.

Daha sonrasında HAK'ın tayin ettiği Proje Koordinatörü ile Baş denetçi, HUDK ile irtibata geçerek tetkik listesini değerlendirmek suretiyle tanık olunacak tetkikleri belirler.

Hâlihazırda HAK'tan akredite olmuş HUDK'lar; yenileme ve kapsam genişletme başvuruları için tabi olacakları denetimden en geç bir (1) ay önce planlanmış ve teyit edilmiş tetkiklerinin listesi ile güncel personel listesini HAK'a iletir.

Gözetim denetimlerinde de benzer şekilde HUDK'lar, HAK'ın gerçekleştireceği uygunluk denetiminden en geç bir (1) ay önce planlanmış ve teyit edilmiş tetkiklerinin yer aldığı listeyi güncel personel listesiyle beraber HAK'a bildirir.

Denetim öncesi tetkik listesini göndermeyen akredite HUDK'lara gözetim, kapsam genişletme veya yenileme denetimi gerçekleştirilemeyeceğinden; HAK tarafından denetimin türüne göre askıya alma, kapsamın genişletilmemesi veya akreditasyonun yenilenmemesi gibi tasarruflarda bulunulur.

HUDK, HAK tarafından bildirimli tanık denetimine konu edilecek müşteri kuruluşuna ait aşağıda yer alan doküman ve kayıtları en geç bir (1) hafta öncesine kadar eksiksiz olarak Proje Koordinatörüne teslim etmelidir:

- Müşteri kuruluşun el kitabı (varsa kalite, çevre, bilgi güvenliği ve/veya diğer yönetim sistemine ilişkin)
- Müşteri kuruluşun yönetim sistemine ilişkin ana prosedürler
- Müşteri kuruluşun önceki tetkik raporları (varsa)
- Mevcut ise müşteri kuruluşun İç Tetkik ve Yönetimin Gözden Geçirmesi Toplantıları kayıtları
- Kuruluşu tetkik edecek HUDK ekibinin yeterliliklerini ispatlayıcı kayıtlar
- HUDK'nın yaptığı tetkik zamanının hesabına ilişkin kayıtlar ve gerekli görülen diğer kayıtlar

Tetkik açılış toplantısından önce; tanık denetiminin kapsamının teyidi maksadıyla HAK denetim ekibi ile HUDK tetkik ekibi arasında kısa bir toplantı gerçekleştirilir.

3.3.HAK Denetim Ekibinin Sorumlulukları ve Yetkileri

Hazırlayan: <i>Helal Akreditasyon Dairesi Başkanlığı</i>	Onaylayan: <i>HAK Yönetim Kurulu</i>
---	---

	REHBER	Doküman No:	AKR-Pr01-Rh-004-Rv00
	Helal Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarına Yönelik Tanık Denetimi Uygulama Rehberi	Yayın Tarihi:	16.09.2019
		Revizyon Tarihi/No:	16.09.2019/Rv00
		Sayfa No:	5/6

HAK denetim ekibi, tanık denetiminin açılış toplantısında; tetkik başlamadan evvel müşteri kuruluşun temsilcisi ile

- Ekibin hangi yetkiye istinaden ve hangi amaçla tetkikte yer aldığını
- HAK'ın tetkik sürecindeki varlığının HUDK'nın tetkik sürecini ve çıktılarını hiçbir yönde etkilemeyeceğini

paylaşır.

HAK denetim ekibi tanık denetimlerine HUDK'nın yapacağı tetkike bütün süreci görecektir şekilde katılır (*açılış toplantısından kapanış toplantısına kadar olan süreç*).

HAK denetçilerinin tetkik esnasında tanıklık etmek istediği hususlar bulunuyorsa, bunların neler olduğu tetkike başlamadan evvel HUDK baş tetkikçisi tarafından müşteri kuruluşun temsilcisine bildirilir.

Genel itibarıyla bir (1) HAK denetçisinin (HUDK'nın Teknik Uzmanı da dâhil) en fazla üç (3) kişilik bir tetkik ekibini izleyebileceği şekilde planlama yapılır. Bu sayının üzerine çıkıldığında HAK yukarıda sayılan faktörleri dikkate alarak denetçi sayısını artırabilir. HAK'ın tanık denetimlerinde görevlendireceği denetçi sayısı 3.1. başlığındaki (a)-(n) maddelerinde sıralanmış unsurlara bağlı olarak değişebilir.

HAK denetim ekibi, tanık olunacak müşteri kuruluşun; kalite, çevre, bilgi güvenliği ve/veya diğer yönetim sistemi ile ilgili bir görüş belirtmez. Ancak HAK denetim ekibi tanık olunan tetkikle ilgili HUDK'nın tetkikçileriyle tetkik aralarında veya kendi aralarında yapmış oldukları toplantılarda bilgi alışverişinde bulunabilir ve sorularını paylaşabilir.

HAK denetim ekibi, tanık denetiminin hedef ve kapsamı ile ilgili olduğunda, HUDK'nın düzenlediği tetkik raporunu (ve gerekli olan herhangi bir ilave bilgiyi) alabilir, müdahalede bulunmamak kaydıyla gözden geçirebilir.

HAK tanık olduğu helal uygunluk değerlendirme tetkikleri sırasında HUDK ile ilgili önemli bir uygunsuzluk tespit ederse; uygunsuzluğun mahiyetine bağlı olarak, tekrar tanık denetimi gerçekleştirmeye karar verebilir.

Tanık denetiminin tekrar edilmesine sebep olan uygunsuzluğun mahiyeti;

- Tetkik edilen teknik alanla ilgili ise yönetim sistemi fark etmeksizin aynı sektörel kapsamda tanık denetimi gerçekleştirilebilir.
- Tanık olunan yönetim sisteminde HUDK'nın tetkik yapabilme kabiliyetiyle ilgili ise sektörel kapsam fark etmeksizin aynı yönetim sistemi özelinde tanık denetimi gerçekleştirilebilir.
- HUDK tetkik ekibinin yetkinlikleri ile alakalı ise, HUDK'nın ilk tanık denetimindeki ekibin aynısının gözlenmesini sağlar. Bu durumda yönetim sistemi ve sektörel

Hazırlayan: Helal Akreditasyon Dairesi Başkanlığı

Onaylayan: HAK Yönetim Kurulu

	REHBER	Doküman No:	AKR-Pr01-Rh-004-Rv00
	Helal Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarına Yönelik Tanık Denetimi Uygulama Rehberi	Yayın Tarihi:	16.09.2019
		Revizyon Tarihi/No:	16.09.2019/Rv00
		Sayfa No:	6/6

kapsamın ilk tetkikle aynı olup olmayacağı hususu, ilgili yetkinlik halinin kişisel veya mesleki olup olmadığına bağlıdır.

HAK, tanık denetimleri esnasında HUDK'nın belli kapsamlardaki yeterliliğini değerlendirmek üzere gerekli görüldüğü durumlarda gözlemlenen tetkik ekibi ile mülakat da yapabilir.

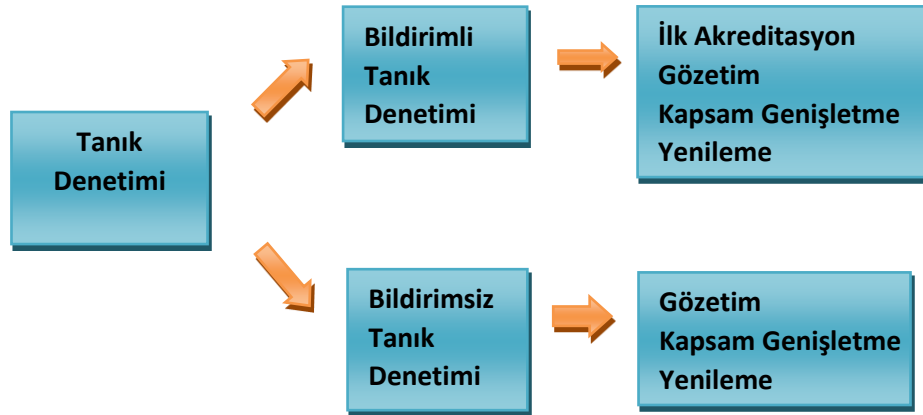
Tetkik kapanış toplantısının bitimini müteakip HAK denetçileri, görüşlerini mümkün olduğu takdirde HUDK'nın gözlemlenen tetkik ekibine aktarır. Mümkün olmayan durumlarda tanık denetimiyle ilgili bulgular, ofis denetiminin kapanış toplantısında (uygunsuzluk, gözlemler vb.) açıklanır. Eğer tanık denetimleri, tamamlanmış itibarıyla ofis denetiminin sonrasına bırakılmışsa HUDK, bu tanık denetimlerinde tespit edilebilecek uygunsuzluklar hakkında HAK tarafından kendisine iletilecek denetim raporu vasıtasıyla bilgilendirilir.

Akreditasyon çevrimi boyunca HAK denetim ekibinin, HUDK'nın havuzunda bulunan mümkün olduğunca farklı baş tetkikçi, tetkikçi ve teknik uzmanları tanık denetimlerinde izlemesi gerektiğinden, HUDK'nın organize ettiği tetkiklerde buna uygun görevlendirme yapması beklenir.

HAK gerekli gördüğü durumlarda, daha önce tanıklık edilen (başka HUDK'ların tanık denetimlerinde veya aynı müşteri kuruluşun birden fazla kapsamındaki tanık denetimlerinde ekipte yer almış olan) tetkik ekibi üyelerinin değiştirilmesini talep edebilir.

HAK, kendi çalışanlarını bahse konu tanık denetimlerinde gözlemci sıfatıyla görevlendirebilir. Bu durumda gözlemcilerin yol ve konaklama masrafları HUDK tarafından karşılanır.

EK: TANIK DENETİMİ TÜRLERİ VE KAPSAMLARI

Hazırlayan: Helal Akreditasyon Dairesi Başkanlığı

Onaylayan: HAK Yönetim Kurulu